

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 252/2024-33

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho a sudcov Petra Molnára (sudca spravodajca) a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Danielom Tarbajom, advokátom, Zámocká 525/28, Stropkov, proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 26Ek/576/2021 z 15. januára 2024 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 26Ek/576/2021 z 15. januára 2024 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, jeho právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na spravodlivý súdny proces podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie a právo na ochranu spotrebiteľa podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie.
2. Uznesenie Okresného súdu Banská Bystrica sp. zn. 26Ek/576/2021 z 15. januára 2024 **z r u š u j e a v e c v r a c i a** Okresnému súdu Banská Bystrica na ďalšie konanie.
3. Okresný súd Banská Bystrica **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a sťažnostná argumentácia

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na ochranu spotrebiteľa podľa čl. 38 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) a práva na účinný prostriedok nápravy a na spravodlivý proces podľa čl. 47 charty napadnutým uznesením okresného súdu označeným v záhlaví tohto nálezu. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie, priznať mu primerané finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Spoločnosť BL Management, s. r. o. (ďalej len „oprávnený“), sa návrhom na vykonanie exekúcie domáhala proti sťažovateľovi ako povinnému vymoženiu pohľadávky 2 155,96 eur s príslušenstvom na základe exekučného titulu – platobného rozkazu vydaného samosudcom Okresného súdu Svidník č. k. 2C/23/2007-38 zo 4. júla 2007.

3. Exekučný súd vydal 13. marca 2021 poverenie pre súdneho exekútora JUDr. Jaroslava Špičku, ktorý v exekučnom konaní vedenom pod sp. zn. 399EX 212/21 vydal upovedomenie o začatí exekúcie. Upovedomenie bolo sťažovateľovi doručené 12. októbra 2021. Proti upovedomeniu o začatí exekúcie sťažovateľ podal dva návrhy na zastavenie exekúcie:

- prvý návrh zo 14. júna 2022 exekučný súd uznesením z 26. júla 2022 zamietol;

- druhý návrh zo 6. septembra 2022 (doplnený 13. septembra 2022) exekučný súd (rozhodnutím vyššieho súdneho úradníka) zamietol uznesením z 26. januára 2023, keď konštatoval, že s námietkami sťažovateľa sa vysporiadal už v uznesení z 26. júla 2022. Sťažovateľ mohol vo svojom druhom návrhu na zastavenie exekúcie uplatniť iba právne skutočnosti, ktoré nastali po podaní predchádzajúceho návrhu na zastavenie exekúcie. V súvislosti s novými skutočnosťami a novými dôkazmi predloženými sťažovateľom v návrhu na zastavenie exekúcie (premlčanie, neprijateľné podmienky, drobná exekúcia a pod.) uviedol, že žiadne z nich nie sú takými skutočnosťami, ktoré bez vlastnej viny nemohol uplatniť už skôr, preto ich vyhodnotil ako oneskorene vznesené. Konštatoval, že Exekučný poriadok nedáva povinnému možnosť podať relevantný návrh na zastavenie exekúcie kedykoľvek, ako to bolo v predchádzajúcej právnej úprave exekučného konania platnej pred 1. aprílom 2017.

4. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej rozhodol exekučný súd napadnutým uznesením tak, že túto sťažnosť zamietol. Súd vo veci aplikoval koncentračnú zásadu, ktorá platí aj v spotrebiteľských veciach (body 22 až 24 napadnutého uznesenia). Exekučný súd zamietol aj sťažnosť v časti návrhu na zastavenie exekúcie predajom nehnuteľnosti, keď konštatoval, že vychádzal z návrhu na vykonanie exekúcie a exekučného titulu a nie zo skutočností vyplývajúcich z hmotnoprávneho vzťahu. Nárok vymáhaný na základe exekučného titulu v časti istiny predstavoval 64 950,40 Sk a akékoľvek predefinovanie tohto údaja by znamenalo vecný prieskum exekučného titulu, ktorý nebol realizovaný práve pre oneskorenosť návrhu na zastavenie exekúcie (bod 25 napadnutého uznesenia).

5. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval a uznesením zo 14. mája 2024 ju prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

II.

Vyjadrenie okresného súdu, zúčastnenej osoby a replika sťažovateľa

6. Zákonný sudca v doručenom vyjadrení v podstatnom uviedol, že námietky sťažovateľa sú nedôvodné, keďže exekučný titul bol vydaný sudcom a v dobe, keď bol sudca povinný pri jeho

vydávani zohľadniť smernicu Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica 93/13/EHS“). Exekučné konanie v zásade nie je prieskumným konaním a už vôbec nie civilných súdnych rozhodnutí, ktoré sú vydané sudcom. Ani z doterajšej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (ďalej len „Súdny dvor“) nevyplýva, že by civilné súdne rozhodnutia, pokiaľ boli vydané sudcom, bolo možné podrobiť prieskumu v rámci exekúcie z hľadiska neprijateľných zmluvných podmienok. Zdôraznil, že exekučný súd jasne, presvedčivo a podľa zákonnej úpravy vo väzbe na zistený skutkový a procesný stav veci ozrejmil, prečo ďalší návrh sťažovateľa podaný po roku od podania prvého návrhu na zastavenie exekúcie zamietol. Urobil tak preto, že skutočnosti, ktoré sťažovateľ uvádzal ako procesnú obranu proti exekúcii, mal uviesť už v prvom návrhu, a to vzhľadom na formulované dôvody, ktoré svojou povahou a časovou súvislosťou boli spôsobilé byť formulované už v prvom návrhu na zastavenie exekúcie. Súd v ďalšom poukázal na viaceré rozhodnutia všetkých senátov ústavného súdu, ktoré akceptovali aplikáciu koncentračnej zásady v exekučnom konaní aj pre povinného, ktorý má postavenie spotrebiteľa. Vyjadril tiež názor, že právna úprava exekučného konania nijakým spôsobom nebráni uplatňovať spotrebiteľom svoje práva, jediné, čo zákonodarca stanovuje, je, že svoje námietky môžu subjekty realizovať najneskôr do momentu, keď sa exekúcia dostala do jej druhej a finálnej tzv. realizačnej fázy, a to keď prebieha exekúcia ako taká a naplňa sa konkrétny cieľ, ku ktorému exekučné konanie slúži, a to vymoženie judikovaného nároku. Dal do pozornosti, že prvok ochrany povinného – rozhodovanie o zastavení exekúcie z úradnej povinnosti – bol s účinnosťou od 1. apríla 2017 vypustený. Koncentrácia zo svojej podstaty núti súd osvojiť si určitý skutkový stav aj vtedy, ak je v rozpore so skutočným hmotnoprávnym stavom, teda ide o uplatnenie princípu formálnej pravdy na úkor princípu materiálnej pravdy. Vyjadruje názor, že právna úprava exekučného konania je v súlade s princípom efektivity ochrany spotrebiteľa, keďže zákonodarca umožnil v rámci posudzovania návrhu na vykonanie exekúcie neobmedzenú možnosť *ex offico* riešiť podmienky konania vrátane možnosti riešenia meritórnych otázok či dokonca pri vybraných exekučných tituloch riešiť aj predprocesné otázky vrátane neprijateľných zmluvných podmienok. Túto možnosť mu nechal aj v prípade, ak povinný spotrebiteľ podá včas návrh na zastavenie exekúcie. Možnosť namietat neprijateľné zmluvné podmienky však nie je časovo neobmedzená. Časové obmedzenie možnosti účinne namietat je v súlade s princípom právnej istoty, sleduje primárny cieľ exekučného konania. V opačnom prípade by ohrozoval funkčnosť exekúcie.

7. Okresný súd reagoval aj na podľa jeho názoru prekvapivé poukázanie ústavného súdu na konkrétne rozhodnutia Súdneho dvora (C-724/22 a C-600/19) uvedené v uznesení o prijatí sťažnosti na ďalšie konanie. Poukázal na zásadné rozdiely spočívajúce v posudzovanej právnej úprave španielskeho práva (preklúzia práva vznášať námietky a *ex offico* prieskumu vo vykonávacom konaní), skutočnosť, že exekučný titul v posudzovanej veci bol vydaný sudcom a nie súdnym tajomníkom, ktoré podľa jeho názoru vylučuje aplikovateľnosť týchto záverov na posudzovanú vec. Naopak, uviedol, že okresný súd postupoval v súlade z rozhodovacou praxou ústavného súdu (sp. zn. II. ÚS 483/2023). V závere konštatoval, že neexistuje žiadne rozhodnutie Súdneho dvora, ktoré by neprijateľné zmluvné podmienky v exekučnom konaní umožňovalo preskúmať aj vtedy, ak vydá platobný rozkaz sudca, resp. neexistuje žiadne rozhodnutie Súdneho dvora, ktoré by výslovne uviedlo, že by zásada efektivity ochrany spotrebiteľa bránila takej vnútroštátnej úprave, ktorá znemožňuje namietat neprijateľné podmienky vo fáze samotného výkonu rozhodnutia, resp. časovo ohraničuje možnosť exekučného súdu konať *ex offico*.

8. Vychádzajúc z uvedeného, okresný súd zastáva názor, že sťažovateľove námietky nie sú spôsobilé spochybníť ústavnú udržateľnosť napadnutého uznesenia, preto ústavnú sťažnosť považuje za nedôvodnú.

9. Ústavný súd písomne (18. júna 2024) upovedomil zúčastnenú osobu o možnosti zaujať stanovisko k ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ktorá v lehote určenej ústavným súdom ani následne nereagovala. Následne zaslal (23. júla 2024) stanovisko okresného súdu na vyjadrenie právneho zástupcovi sťažovateľa, ktorý v lehote určenej ústavným súdom na výzvu ústavného súdu ani následne nereagoval.

10. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou, stanoviskami účastníkov konania, ako aj s obsahom súdneho spisu, ktorý si zadovážil (z ktorého sú zrejmé všetky procesné úkony, pozn.), dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Exekučný súd zamietol návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie s poukazom na koncentračnú zásadu, podľa ktorej sú návrhy na zastavenie exekúcie ako podané oneskorene zamietne, aj keby bol dôvod na zastavenie exekúcie, ak v návrhu uplatňuje povinný také skutočnosti, ktoré nenastali po podaní predchádzajúceho návrhu na zastavenie exekúcie. Konštatoval, že v druhom návrhu na zastavenie exekúcie možno namietat len také skutočnosti, ktoré nastali po rozhodnutí o prvom návrhu na zastavenie exekúcie. V okolnostiach veci zrejme mal na napadnuté rozhodnutie vplyv právny názor okresného súdu, podľa ktorého exekučný súd nie je povinný (resp. ani oprávnený) preskúmať v exekučnom konaní platobný rozkaz, pokiaľ bol tento vydaný sudcom, a nie vyšším súdnym úradníkom. Ústavný súd sa preto vyjadří aj k tejto argumentácii súdu napriek tomu, že tento názor nevyplýval priamo z odôvodnenia napadnutého uznesenia, ale až z doručeného vyjadrenia k podanej ústavnej sťažnosti.

12. Systém ochrany spotrebiteľa zavedený smernicou 93/13/EHS vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky vopred pripravené predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah (pozri najmä rozsudky Súdneho dvora Pannon GSM zo 4. 6. 2009, C-243/08, ECLI:EU:C:2009:350, b. 22, a Karel de Grote – Hogeschool Katholieke Hogeschool Antwerpen zo 17. 5. 2018, C-147/16, ECLI:EU:C:2018:320, bod 26).

13. V nadväznosti na túto myšlienku Súdny dvor opakovane zdôrazňuje, že vnútroštátny súd má povinnosť *ex officio* posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13/EHS, a tým odstrániť túto nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, pričom tak má urobiť hneď, ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel (napríklad rozsudok Súdneho dvora Aziz zo 14. 3. 2013, C-415/11, ECLI:EU:C:2013:164, bod 46). Je to nevyhnutné preto, aby bola pre spotrebiteľa zabezpečená účinná ochrana, a to najmä s ohľadom na nezanedbateľné nebezpečenstvo toho,

že tento spotrebiteľ o svojich právach nevie alebo má ťažkosti s ich uplatnením (rozsudky Súdneho dvora Océano Grupo Editorial a Salvat Editores z 27. 6. 2000, C-240/98, ECLI:EU:C:2000:346, bod 26 a Cofidis z 21. 11. 2002, C-473/00, ECLI:EU:C:2002:705, bod 33).

14. Povinnosť skúmať neprijateľnosť zmluvných podmienok v prípade spotrebiteľských sporov už dnes nie je súdom neznáma, koniec koncov s touto povinnosťou ráta aj platná právna úprava (pozri § 298 a § 299 ods. 2 Civilného sporového poriadku), a to aj v exekučnom konaní. Podľa § 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku platí, že exekučný súd návrh na vykonanie exekúcie zamietne (a to *ex offo*), ak „*bol exekučný titul vydaný v konaní, v ktorom nebolo možné namietat' alebo preskúmať neprijateľné zmluvné podmienky, a existencia neprijateľnej podmienky má vplyv na vymáhaný nárok, ktorý vznikol v súvislosti so spotrebiteľskou zmluvou*“.

15. Súdny dvor v bodoch 45 až 46 rozsudku EOS KSI Slovensko (rozsudok z 20. 9. 2018, C-448/17, ECLI:EU:C:2018:745) uviedol, že „... účinnú ochranu práv vyplývajúcich z tejto smernice možno zaručiť iba pod podmienkou, že vnútroštátny procesný systém upravuje v rámci konania o vydanie platobného rozkazu alebo v rámci konania o výkon platobného rozkazu *ex offo* preskúmanie potenciálnej nekalej povahy zmluvných podmienok uvedených v predmetnej zmluve sudcom (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14, EU:C:2016:98, body 45 a 46). Preto v prípade, ak v štádiu výkonu platobného rozkazu nie je upravené žiadne *ex offo* preskúmanie potenciálne nekalej povahy podmienok obsiahnutých v dotknutej zmluve sudcom, vnútroštátna právna úprava sa musí považovať za právnu úpravu, ktorá môže narušiť účinnosť ochrany požadovanej smernicou 93/13, ak neupravuje takéto preskúmanie v štádiu vydania platobného rozkazu, alebo ak je takéto preskúmanie stanovené jedine v štádiu odporu proti vydanému platobnému rozkazu, ak existuje nezanedbateľné riziko, že dotknutý spotrebiteľ nepodá požadovaný odpor buď z dôvodu osobitne krátkej lehoty stanovenej v tejto súvislosti, alebo vzhľadom na trovy, ktoré by vznikli v dôsledku podania žaloby v porovnaní s výškou sporného dlhu, alebo z dôvodu, že vnútroštátna právna úprava nestanovuje povinnosť, aby mu boli oznámené všetky informácie potrebné na to, aby mohol určiť rozsah svojich práv (pozri analogicky rozsudky zo 14. júna 2012, Banco Español de Crédito, C-618/10, EU:C:2012:349, bod 54, a z 18. februára 2016, Finanmadrid EFC, C-49/14. EU:C:2016:98, bod 52).“.

16. V tejto veci bolo pre Súdny dvor podstatné, že aj keď Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“) v tom čase už obsahoval zákaz vydania platobného rozkazu, ak zmluva obsahuje neprijateľné podmienky (§ 172 ods. 9 OSP), išlo o prieskum vykonaný vyšším súdnym úradníkom, pričom prieskum sudcom bol v zmysle tejto právnej úpravy zaručený len v prípade, ak spotrebiteľ podal proti platobnému rozkazu odpor (pričom Súdny dvor považoval za problematickú aj 15-dňovú lehotu na podanie odôvodneného odporu). Súdny dvor konštatoval, že taká vnútroštátna právna úprava je v rozpore so smernicou 93/13/EHS za predpokladu, že „... takéto *ex offo* preskúmanie nie je stanovené v štádiu výkonu uvedeného platobného rozkazu...“. Z tohto rozsudku teda vyplýva, že Súdny dvor *a priori* nevyklučuje preskúmanie exekučného titulu exekučným súdom, práve naopak – takýto prieskum exekučným súdom podľa Súdneho dvora zaručuje spotrebiteľom potrebnú ochranu, ak táto nebola poskytnutá v základnom konaní.

17. S týmito závermi v zásade súhlasí aj okresný súd, avšak poukazuje na to, že vo veci bol platobný rozkaz vydaný sudcom, nie vyšším súdnym úradníkom, a podľa jeho názoru neexistuje

také rozhodnutie Súdneho dvora, ktoré by v takomto prípade ukladalo povinnosť prieskumu platobného rozkazu exekučným súdom.

18. Ústavný súd v prvom rade poukazuje na čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ďalej len „ZFEÚ“), podľa ktorého smernica zaväzuje všetky členské štáty, ktorým je určená, pokiaľ ide o výsledok, ktorý má byť dosiahnutý, pričom ponecháva vnútroštátnym orgánom právomoc, pokiaľ ide o formu a prostriedky. Platí, že smernica sama osebe nemôže zakladať povinnosti jednotlivcovi, takže sa na smernicu ako takú voči nemu nemožno odvolávať (rozsudok Súdneho dvora Dominguez z 24. 1. 2012, C-282/10, ECLI:EU:C:2012:33, bod 37). To však nemení nič na tom, že prijatie všetkých všeobecných alebo osobitných opatrení potrebných na dosiahnutie výsledku stanoveného smernicou je záväznou povinnosťou členského štátu a jeho orgánov vrátane súdnych orgánov v rámci ich právomocí (rozsudok Súdneho dvora Commune de Mesquer z 24. 6. 2008, C-188/07, ECLI:EU:C:2008:359, bod 83). Povinnosť posúdiť *ex officio* neprijateľnosť zmluvných podmienok predstavuje procesnú požiadavku, ktorá neplatí pre jednotlivcov, ale pre súdne orgány (pozri analogicky rozsudok Súdneho dvora Kušionová z 10. 9. 2014, C-34/13, ECLI:EU:C:2014:2189, bod 67).

19. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora sú vnútroštátne súdy pri uplatňovaní vnútroštátneho práva povinné vykladať ho v čo najväčšej možnej miere s ohľadom na znenie a účel smernice tak, aby sa dosiahol ňou sledovaný výsledok, a takto konať v súlade s čl. 288 ods. 3 ZFEÚ. Táto povinnosť konformného výkladu vnútroštátneho práva je vnútorne spätá so systémom ZFEÚ, keďže umožňuje vnútroštátnym súdom v rámci ich právomocí zaistiť úplnú účinnosť práva únie pri rozhodovaní o sporoch, ktoré im boli predložené (rozsudok Súdneho dvora Dominguez, už citovaný, bod 24).

20. Inak povedané, nestačí argument, že súd nenašiel taký rozsudok Súdneho dvora, ktorý by vo všetkých aspektoch mohol aplikovať na ním posudzovanú vec, ale súd je povinný aj bez toho, aby v ním posudzovanej veci existovalo rozhodnutie Súdneho dvora, aplikovať vnútroštátnu právnu úpravu spôsobom, ktorý je v súlade s cieľmi aplikovanej smernice, teda v okolnostiach veci tak, aby bola zaručená ochrana spotrebiteľa, ako to vyžaduje čl. 38 charty, ktorú je súd povinný aplikovať *ex officio*.

21. V druhom rade ústavný súd poukazuje na nesprávny právny záver exekučného súdu, podľa ktorého sa jeho povinnosť *ex officio* prieskumu neprijateľnosti zmluvných podmienok vzťahuje iba na prípady, keď je exekučný titul (platobný rozkaz) vydaný vyšším súdnym úradníkom.

22. Z rozsudku SPV PROJEKT 1503 (rozsudok zo 17. 5. 2022, spojené veci C-693/19 a C-831/19, ECLI:EU:C:2022:395, body 65 a 66) vyplýva, že vnútroštátna právna úprava *ex officio* preskúmania nekalej povahy zmluvných podmienok za situácie, keď súd vo svojom rozhodnutí (platobný rozkaz) svoj záver o tejto otázke neodôvodní, môže v konečnom dôsledku realizáciu tejto povinnosti znehodnotiť. Požiadavka účinnej súdnej ochrany vyžaduje, aby exekučný súd mohol posúdiť prípadnú nekalú povahu zmluvných podmienok aj v prípade, že dlžník proti platobnému rozkazu nepodal odpor. Pre rozhodnutie Súdneho dvora nebolo podstatné, či išlo o platobný rozkaz vydaný sudcom alebo vyšším súdnym úradníkom. Podstatnou bola skutočnosť, že sa platobný rozkaz neodôvodňuje. Platí totiž, že účinné preskúmanie prípadnej nekalej povahy zmluvných podmienok, ako to vyžaduje smernica 93/13/EHS, nemožno zaručiť, ak súdne rozhodnutie takéto preskúmanie

nepotvrďuje (rozsudok Súdneho dvora Ibercája Banco zo 17. 5. 2022, C-600/19, ECLI:EU:C:2022:394, bod 50).

23. Judikatúra Súdneho dvora nedáva dôraz na obsadenie súdu (sudca, vyšší súdny úradník, súdny tajomník). Podstatné je podľa tejto judikatúry to, (1) či sa posúdenie neprijateľnosti zmluvných podmienok uskutočnilo, (2) či o tomto prieskume preukázateľne mohol vedieť aj spotrebiteľ, pretože rozhodnutie bolo aspoň stručne v časti týkajúcej sa neprijateľnosti zmluvných podmienok odôvodnené a zároveň (3) či bol spotrebiteľ poučený, že pri nepodaní námietky v lehote stanovenej vnútroštátnym právom bude nemožné uplatniť prípadnú nekalú povahu týchto podmienok (rozsudok Súdneho dvora Ibercája Banco, už citovaný, bod 51). Platí, že kým (nejaký) súd nepreskúma nekalú povahu dotknutých zmluvných podmienok a tento prieskum (aspoň stručne) neodôvodní, ochrana spotrebiteľa nebola zavŕšená a súd, ktorý to zistí, je povinný bezodkladne taký prieskum vykonať („... pričom tak má urobiť, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel...“ rozsudok Súdneho dvora vo veci Aziz, už citovaný).

24. V náleze sp. zn. III. ÚS 378/2024 (kde išlo rovnako o situáciu, ako je posudzovaná vec, keď rozhodoval exekučný súd v rámci opätovnej exekúcie) ústavný súd konštatoval: „... Ak preto exekučný súd v priebehu súdneho konania zistí, že do daného momentu k takému prieskumu iný súd nepristúpil, tak má povinnosť taký prieskum vykonať, a to aj v prípade, ak už je vec v štádiu exekučného konania“ a ďalej: „... Bez ohľadu na to, či ide o nové exekučné konanie alebo také, ktoré sa začalo na základe opätovného návrhu na vykonanie exekúcie, exekučný súd je v zmysle judikatúry Súdneho dvora povinný zisťovať, či nejaký súd už v ním posudzovanej veci preskúmal neprijateľné zmluvné podmienky alebo nie. Ak sa tak stalo a svoje závery súd riadne odôvodnil a spotrebiteľovi vysvetlil, ochrana bola poskytnutá. Ak nie, je tak povinný bezodkladne urobiť sám.“

25. V posudzovanej veci exekučný súd napadnutým uznesením zamietol návrh sťažovateľa na zastavenie exekúcie. Z obsahu exekučného spisu však nevyplýva, že by sa dosiaľ v akomkoľvek svojom rozhodnutí zaoberal tým, či exekučný titul nebol vydaný v konaní, v ktorom nebolo možné namietiť alebo preskúmať neprijateľné zmluvné podmienky [§ 53 ods. 3 písm. e) Exekučného poriadku]. Mal tak pritom urobiť *ex officio* už v rámci prieskumu doručeného opätovného návrhu na vykonanie exekúcie.

26. Z ústavným súdom zisteného skutkového stavu (ústavnému súdu bol sprístupnený exekučný spis) vyplýva, že exekučným titulom, na podklade ktorého je vedená exekúcia, je platobný rozkaz zo 4. septembra 2007, proti ktorému nebol podaný odpor. Na podklade tohto platobného rozkazu bolo pôvodne vedené exekučné konanie na Okresnom súde Svidník pod sp. zn. 3Er/635/2009, ktoré bolo podľa upovedomenia o zastavení starej exekúcie súdnej exekútorky JUDr. Dagmar Kováčovej zo 17. apríla 2020 zastavené podľa § 2 ods. 1 písm. a) zákona č. 233/2019 Z. z. o ukončení niektorých exekučných konaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 233/2019 Z. z.“), pretože uplynula rozhodná doba. Oprávnený podal opätovný návrh na vykonanie exekúcie, doručený exekučnému súdu 19. februára 2021.

27. Vzhľadom na judikatúru Súdneho dvora exekučný súd bol a je v posudzovanom prípade povinný vyhodnotiť, či bol prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok vykonaný:

- v rámci rozhodovania o vydaní platobného rozkazu, pričom za zmienku stojí skutočnosť, že platobný rozkaz bol vydaný v roku 2007, t. j. v čase, keď ešte nebol súčasťou Občianskeho

súdneho poriadku § 172 ods. 9 (ten sa stal súčasťou právnej úpravy až zákonom č. 348/2008 Z. z. s účinnosťou od 15. októbra 2008);

- v prvom exekučnom konaní, ktoré bolo skončené zastavením exekúcie podľa zákona č. 233/2019 Z. z., a to opäť aj s poukazom na to, že toto exekučné konanie bolo začaté ešte v roku 2009 – teda pred účinnosťou zákona č. 2/2017 Z. z., ktorým boli do Exekučného poriadku zavedené povinnosti podľa § 48 Exekučného poriadku a povinnosť exekučného súdu preskúmať spotrebiteľské zmluvy podľa § 53 ods. 3 Exekučného poriadku.

28. Bez preverenia prieskumu podľa predchádzajúceho bodu s pozitívnym záverom nie je ústavne akceptovateľný záver exekučného súdu, ktorý odmietol vykonať prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok na koncentračnú zásadu, a to už len s ohľadom na to, že taký prieskum je exekučný súd povinný vykonať *ex officio*. Inými slovami, je neakceptovateľné, ak súd odmietne spotrebiteľovi poskytnúť ochranu preto, že namietal neprijateľnosť zmluvných podmienok až v druhom návrhu na zastavenie exekúcie, keď tak mal urobiť v prvom rade súd sám, a to už po doručení návrhu na vykonanie exekúcie, pričom zo žiadneho jeho rozhodnutia takýto prieskum nevyplýva.

29. Exekučný súd je povinný už po prijatí návrhu na vykonanie exekúcie:

- preskúmať, či v základom konaní súd vykonal prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok, tento prieskum (aspoň stručne) odôvodnil v exekučnom titule a poučil spotrebiteľa o tom, že pri nepodaní námietok už nebude možný opätovný prieskum jeho záverov;

- ak taká situácia nastala, je napriek tomu povinný preskúmať, či sa tento prieskum vzťahoval na všetky pre vec podstatné podmienky, pretože „... v prípade, keď sa vnútroštátny súd pri predchádzajúcom preskúmaní spornej zmluvy, ktorá viedla k prijatiu rozhodnutia s právnou silou rozhodnutej veci, obmedzil na preskúmanie *ex officio* z pohľadu smernice 93/13 jedinej podmienky alebo len niektorých podmienok tejto zmluvy, táto smernica ukladá vnútroštátnemu súdu, ktorý pravidelne rozhoduje v rámci nasledujúceho konania, povinnosť posúdiť na návrh účastníkov konania alebo *ex officio*, hneď ako je oboznámený s právnymi a skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel, prípadnú nekalú povahu ostatných podmienok tejto zmluvy. Pri neexistencii takého preskúmania by totiž bola ochrana spotrebiteľa neúplná a nedostatočná a nepredstavovala by dostatočný ani účinný prostriedok na zabránenie používania tohto druhu podmienok, čo je v rozpore s tým, čo si vyžaduje článok 7 ods. 1 smernice.“ (rozsudok Banco Primus, už citovaný, bod 52);

- ak napokon exekučný súd vyhodnotí, že v základnom konaní bol prieskum vykonaný riadne a úplne, len v takom prípade nie je povinný (a v zásade ani oprávnený) taký prieskum opakovať, pretože platí zásada „jedenkrát a dosť“ (rozsudok ERB New Europe Funding II zo 7. 11. 2024, C-178/23, ECLI:EU:C:2024:943).

30. Ak by napriek dodržaniu tejto postupnosti spotrebiteľ v exekučnom konaní v druhom návrhu na zastavenie exekúcie namietal neprijateľnosť zmluvných podmienok, v záujme ochrany spotrebiteľa exekučný súd buď (a) poukáže na to, že prieskum už bol vykonaný, (b) vysvetlí, prečo neprijateľnosť namietanej podmienky nemá vplyv na rozhodnutie vo veci (ak podmienka nebola ešte preskúmaná), alebo (c) ak zistí, že taký prieskum mal byť vykonaný a podmienka je relevantná, tak s ohľadom na zásadu *ex officio* prieskumu neprijateľnosti zmluvných podmienok je povinný tak

bez meškania urobiť a keďže v zásade ide o pochybenie súdov (zo základného konania a exekučného súdu), nie je oprávnený taký prieskum odmietnuť aplikovaním koncentračnej zásady.

31. Koncentračná zásada uvedená v § 61k ods. 3 Exekučného poriadku sa vo vzťahu k prieskumu neprijateľnosti zmluvných podmienok nebude aplikovať, pretože ak nebol vykonaný prieskum neprijateľnosti zmluvných podmienok (a to vo vzťahu k všetkým relevantným podmienkam), ochrana spotrebiteľa nebola zavŕšená, a preto nemôže byť ani časovo limitovaná. Pri neexistencii účinného preskúmania potenciálnej nekalej povahy podmienok predmetnej zmluvy nemožno zaručiť dodržanie práv priznaných smernicou 93/13/EHS (rozsudok Súdneho dvora Kancelaria Medius zo 4. 6. 2020, C-495/19, EU:C:2020:431, bod 35 a citovaná judikatúra). Aplikácia koncentračnej zásady v exekučnom konaní sama osebe nie je prejavom svojvôle ani arbitrárnosti (napokon vyplýva priamo z Exekučného poriadku), avšak spôsob, akým bola aplikovaná v okolnostiach posudzovanej veci, nie je eurokonformný, a preto nie je akceptovateľný ani z ústavnoprávneho hľadiska.

32. Ústavný súd pre komplexnosť poukazuje aj na rozsudok Cofidis (už citovaný, bod 35 a 36), kde Súdny dvor rozhodol, že ochrana, ktorú smernica 93/13/EHS poskytuje spotrebiteľom, zahŕňa aj prípady, keď spotrebiteľ, ktorý uzavrel s predajcom alebo dodávateľom zmluvu obsahujúcu nekalú podmienku, nenamieta proti nekalej povahe tejto podmienky. Podľa Súdneho dvora sa zdá, že v konaniach, ktorých predmetom je vymáhanie nekalých podmienok, začatých na návrh predajcov alebo dodávateľov proti spotrebiteľom stanovenie časového obmedzenia právomoci súdu neuplatniť tieto podmienky *ex officio* alebo na základe námietky vznesenej spotrebiteľom môže narušiť účinnosť ochrany sledovanej čl. 6 a 7 smernice. Procesné ustanovenie, ktoré zakazuje vnútroštátnemu súdu, aby po uplynutí prekluzívnej lehoty konštatoval *ex officio* alebo na základe námietky vznesenej spotrebiteľom nekalú povahu zmluvnej podmienky, ktorej plnenia sa predajca alebo dodávateľ domáha, teda môže v sporoch, v ktorých sú spotrebiteľia žalovanými, nadmerne sťažiť uplatnenie ochrany, ktorú má smernica poskytovať spotrebiteľom, a v dôsledku toho súd toto ustanovenie nesmie uplatniť.

33. V okolnostiach posudzovanej veci napokon nemožno prihliadať ani na skutočnosť, že od 1. apríla 2017 Exekučný poriadok zrušil možnosť exekučného súdu zastaviť exekučné konanie *ex officio*. Smernica 93/13/EHS, ako vyplýva z jej článku 7 ods. 1 v spojení s jej dvadsiatym štvrtým odôvodnením, ukladá členským štátom povinnosť stanoviť primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili ďalšiemu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatváraných so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov (rozsudok Addiko Bank z 26. 6. 2019, C-407/18, EU:C:2019:537, bod 44 a citovaná judikatúra). V konkrétnom prípade je teda exekučný súd (napriek zneniu § 61k ods. 2 Exekučného poriadku, ktorý počíta s rozhodovaním exekučného súdu len na návrh povinného) povinný aplikovať eurokonformný (a ústavnekonformný výklad), ktorý mu (v prípade, ak v rámci opätovného posúdenia zistí neprijateľnosť namietaného poplatku alebo iných podmienok) umožní exekučné konanie čiastočne alebo úplne zastaviť.

34. Vo veci neprijateľných podmienok sa nežiada prelamanie materiálnej právoplatnosti, ale aby súd aspoň stručne spotrebiteľovi povedal, prečo v teste neprijateľnosti zmluvná podmienka obстоjí. Kým sa tak nestane, toto bremeno štátu sa bude prenášať do budúcich možných sporov, nevynímajúc ani náhradu škody spôsobenej porušením práva Európskej únie. Exekučný súd by mal byť poslednou pomyselnou stanicou na naplnenie čl. 6 smernice 93/13/EHS a na „odchytenie“

neprijateľnej zmluvnej podmienky. Akonáhle súdy vo vzťahu k spotrebiteľovi právoplatne posúdia (s aspoň stručným vysvetlením) otázku neprijateľnosti zmluvnej podmienky, takúto vec možno považovať za uzavretú (pozri rozsudok Súdneho dvora Ibercája Banco, už citovaný).

35. Okresný súd bol povinný pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľa zvoliť eurokonformný výklad (aj) procesných ustanovení obsiahnutých v Exekučnom poriadku, čo sa v tomto prípade nestalo. Právny záver súdu o tom, že bolo správne nezaoberať sa meritom dôvodov procesnej obrany povinného, ústavný súd považuje za arbitrárny, a preto porušujúci právo sťažovateľa na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny), jeho právo na spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru), ako aj právo na ochranu spotrebiteľa (čl. 38 charty).

36. Rovnako ako medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny na súdnu ochranu nie je nijaký rozdiel a tieto sú svojím obsahom totožné, niet zásadnejších rozdielov ani v obsahu práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 47 charty. V súlade s čl. 52 ods. 3 charty je v rozsahu, v akom charta obsahuje práva, ktoré zodpovedajú právam zaručeným v dohovore, zmysel a rozsah týchto práv rovnaký ako zmysel a rozsah práv ustanovených v uvedenom dohovore (I. ÚS 222/2023). Ústavný súd preto vyslovil rovnako porušenie práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa čl. 47 charty.

37. Vo vzťahu k namietanému porušeniu práva na účinný prostriedok nápravy sťažovateľ neuviedol, v čom konkrétne by malo spočívať porušenie tohto jeho práva, preto ústavný súd v tejto časti podanej ústavnej sťažnosti nevyhoviel (výrok 4 tohto nálezu).

38. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

39. Ústavný súd s ohľadom na uvedené zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vec vrátil okresnému na ďalšie konanie (výrok 2 tohto nálezu). Po vrátení veci bude okresný súd povinný opätovne rozhodnúť s prihliadnutím na už uvedené závery ústavného súdu, podľa ktorých je exekučný súd v prípade sťažovateľa povinný vykonať meritórny prieskum zmluvných podmienok a pri zistení prípadnej neprijateľnosti zmluvnej podmienky vyvodiť dôsledky tak, aby touto podmienkou nebol viac sťažovateľ viazaný.

40. Podľa názoru ústavného súdu je ochrana základných práv sťažovateľa účinne poskytnutá tým, že ústavný súd konštatoval ich porušenie, zrušil napadnuté uznesenie okresného súdu a vrátil mu vec na ďalšie konanie s formulovaním záväzného právneho názoru. Z uvedeného dôvodu ústavný súd požadované finančné zadosťučinenie nepriznal (bod 4 výroku nálezu).

IV.

Trovy konania

41. V súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd priznal podľa výsledku konania sťažovateľovi nárok na náhradu trov konania pozostávajúcich z trov právneho zastúpenia (výrok 3 tohto nálezu).

42. Pri výpočte náhrady trov konania ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie

právných služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba tarifnej odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 predstavuje v zmysle § 11 ods. 3 vyhlášky 343,25 eur a náhrada hotových výdavkov za každý úkon právnej služby podľa § 16 ods. 3 predstavuje 13,73 eur. Trovy konania sťažovateľa pozostávajú z tarifnej odmeny právneho zástupcu sťažovateľa za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu) spolu 686,50 eur a z nároku na náhradu hotových výdavkov právneho zástupcu 27,46 eur. Sťažovateľovi tak bola priznaná náhrada trov konania spolu 713,96 eur, ktorú ústavný súd zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty (DPH), pretože právny zástupca sťažovateľa je platiteľom tejto nepriamej dane.

43. Pri určení výšky sadzby DPH ústavný súd postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnemu zástupcovi sťažovateľa vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 ústavný súd použil sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %.

44. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. októbra 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu